

Het passagiersschip ms Oranje

Geschiedenisbeleving rond een vervoersmiddel

De tentoonstelling *ms Oranje, koers gewijzigd* in Het Scheepvaartmuseum laat zien hoe de levens van diverse mensen verbonden zijn met een vervoersmiddel. In dit geval gaat het om een schip, maar er zijn meerdere objecten te bedenken waar zulke levensverhalen bij te vertellen zijn. Leerlingen kunnen daar onderzoek naar doen en zo werken aan vaardigheden als bronnenkritiek en standplaatsgebondenheid.

Anderhalf jaar werd op een Amsterdamse werf gebouwd aan het passagiersschip ms Oranje. In 1938 doopte koningin Wilhelmina het schip dat zou fungeren als lijndienst tussen Nederland en Nederlands-Indië. Het was het grootste en snelste passagiersschip van die tijd, het kon de reis van Amsterdam naar Batavia in drie weken afleggen, terwijl andere schepen daar vier weken over deden. Op 4 september 1939 zette de Oranje voor het eerst koers naar Nederlands-Indië. Vervolgens brak de Tweede Wereldoorlog uit. De Oranje werd omgebouwd tot drijvend hospitaal en ging gewonde geallieerde soldaten van het front veilig naar huis vervoeren.

Na de oorlog volgde weer een verbouwing tot passagiersschip. Er kwam namelijk een migratiestroom vanuit Nederlands-Indië, later Indonesië, naar Nederland op gang. Tussen 1945 en 1965 kwamen naar schatting 300.000 Indische Nederlanders naar Nederland. De Oranje vervoerde enkele duizenden van hen. Na 1965 werd het schip verkocht aan een Italiaans bedrijf, dat het schip verbouwde en inzette als cruiseschip in het Caribisch gebied. Na een brand werd besloten het schip te laten slopen in Taiwan, maar op weg daarnaartoe zonk het in de Grote Oceaan.

Lisa Oskamp is redacteur van Kleio.

Het Scheepvaartmuseum vertelt het verhaal over de Oranje van zijn bouw tot zijn einde. Verschillende mensen komen aan het woord die bij het schip betrokken zijn geweest. Zo wordt een fotoboek getoond van de hoofdverpleegster van het hospitaalschip. Er is ook een korte film te zien over tien personen die met de Oranje naar Nederland kwamen. Programmamaker Coen Verbraak interviewde hen over hun vertrek, de reis en hun aankomst.

Opdracht

Deze tentoonstelling is te klein om met een klas te bezoeken. Toch is ze wel bruikbaar voor de geschiedenisles. U kunt met de klas doornemen hoe Het Scheepvaartmuseum de tentoonstelling heeft vormgegeven rondom het schip de Oranje. Ze geven informatie over de bouw en het gebruik van het schip en verbinden daar de levensverhalen van mensen aan. Leerlingen kunnen vervolgens in groepen van vier zelf een tentoonstelling rondom een object ontwerpen. Denk bijvoorbeeld aan een kasteel, een brug of een trein. Een object uit de twintigste eeuw brengt geschiedenis voor leerlingen dichterbij, omdat dan de mogelijkheid bestaat mensen te interviewen. Deze opdracht kan als los project of onderdeel van een lessenserie in vrijwel alle klassen gedaan worden, want de eisen kunnen eenvoudig aangepast worden aan het niveau. Zie de website van *Kleio*, www.vgnkleio.nl, voor een powerpointpresentatie om de opdracht in de klas in te leiden. Hier staat ook een Word-document met een voorbeeld van een uitgewerkte opdracht en een nakijkformat voor leerlingen. ■

Bezoek

De tentoonstelling *ms Oranje, koers gewijzigd* is nog tot en met 18 juli 2019 te zien in Het Scheepvaartmuseum in Amsterdam.

Beelden van de tentoonstelling in Het Scheepvaartmuseum. Foto's: Lisa Oskamp.